

De mammoetkudde van Sevsk: een biologies over de wolharige mammoet

Dick Mol en Bernard Buigues

Sinds duizenden jaren mag de wolharige mammoet, *Mammuthus primigenius*, zich verheugen in een grote belangstelling van de mens. Niet alleen omdat zowel de mens als de wolharige mammoet ooit deel uitmaakten van hetzelfde ecosysteem en dezelfde fauna van het Laat Pleistoceen, maar ook omdat de wolharige mammoet het populairste uitgestorven zoogdier van het ijstijdvak is. Hij is ook het meestbestudeerde uitgestorven zoogdier van het noordelijk halfrond, waar zijn vroegere verspreidingsgebied een groot deel van beslaat. Er wordt nog voortdurend gediscussieerd over de vraag waardoor en hoe deze soort en veel andere grote zoogdieren van de 'mammoetfauna' aan het eind van het Pleistoceen en het begin van het Holoceen zijn uitgestorven. Mede daardoor wordt er nog steeds een stroom van wetenschappelijke en populaire publicaties geproduceerd, wereldwijd!

Rusland is bijzonder rijk aan zoogdierfossielen en kent een relatief groot aantal professionele beoefenaars van de zoogdierpaleontologie, met name op het gebied van de fauna van het Laat Pleistoceen. De wolharige mammoet wordt hier bijvoorbeeld al meer dan 200 jaar uitvoerig bestudeerd, en in die tijd is een groot aantal publicaties verschenen, vrijwel altijd in het Russisch. Veel van de inhoud van die wetenschappelijke verhandelingen is ook van belang voor onderzoekers in West-Europa en Noord-Amerika, waar men doorgaans de Russische taal niet machtig is. Dit is dan ook de reden dat dergelijke belangrijke publicaties bij tijd en wijle in het Engels vertaald worden, zodat de inhoud toegankelijk wordt voor een grotere groep geïnteresseerden. Ook de Werkgroep Pleistocene Zoogdieren levert hieraan een bijdrage met haar tijdschrift *Cranium*. In 1999 werd een interessant artikel over de wolharige mammoet in de Verenigde Staten van Amerika uit het Russisch vertaald en vervolgens door de WPZ gepubliceerd (Vereshchagin, N.K. & A.N. Tikhonov. Exterior of the mammoth. *Cranium* 16 (1): 1-48).

In 1998 promoveerde Evgeny Nicolaevich Maschenko (*1961) aan de Universiteit van Moskou op een proefschrift getiteld: "Individuele ontwikkeling, biologie en evolutie van de wolharige mammoet (*Mammuthus primigenius* (BLUMENBACH, 1799))". Dr. Maschenko is onderzoeker en conservator van de collectie Mammalia van het Paleontologisch Instituut van de Universiteit van Moskou en is gespecialiseerd in fossiele primaten, mammoeten, Siberië en mesozoïsche zoogdieren. Hij heeft ruim zestig wetenschappe-

Dr Evgeny Maschenko, auteur van deze *Cranium* editie. Foto: Philippe Cabaret, Cerpolex/Mammuthus © 2001

lijke publicaties op zijn naam staan, waarvan dertig over fossiele primaten. Hij begon een studie over de individuele ontwikkeling van de mammoet bij Prof. Dr. V. Rheshetov, en het was ook Maschenko die de opgravingen leidde te Sevsk in de regio Bryansk, 485 km zuidwestelijk van Moskou. Hier werden in de zomer van 1988 beenderen van wolharige mammoeten gevonden in een grind- en zandgroeve, en vanaf september van dat jaar bezocht Maschenko de groeve zeer regelmatig om opgravingen te doen. In totaal werden iets meer dan 4000 mammoetbeenderen aangetroffen, die hebben toebehoord aan minimaal 33 individuen. Daaronder waren vijf complete skeletten van baby mammoetjes en twee complete skeletten van volwassen individuen. De opgravingen te Sevsk zijn in 1991 afgerond. Aan het begin van de negentiger jaren werden de zeven complete skeletten, die bekend zijn geworden als 'De mammoetkudde van Sevsk', op

tournee gezonden door verscheidene Europese landen. Toen de skeletten eenmaal terug waren op Russische bodem, begon Maschenko aan zijn studie en sloot deze in 1998 af met zijn eerder genoemde, in het Russisch gestelde proefschrift.

Helaas is dit proefschrift niet in druk verschenen. Zijn inhoud, in het bijzonder het gedeelte dat het materiaal van Sevsk beschrijft, is van groot belang voor verschillende takken van wetenschap, zoals de paleontologie, de biologie, de zoölogie en de archeologie. In 2000 hebben wij Evgeny Maschenko daarom voorgesteld zijn proefschrift te laten vertalen in het Engels en in het tijdschrift Cranium van de WPZ te publiceren. Het bestuur van de WPZ heeft daarop besloten de kosten voor deze speciale en omvangrijke uitgave voor zijn rekening te nemen. Vervolgens werd de Russische tekst in het Engels vertaald door Alexander Kharitonov, gecorrigeerd door Hans van Essen en voor publicatie gereedgemaakt door Alexandra van der Geer, die ook deelnam aan de correctie. Voor het investeren van de enorme hoeveelheid werk die een dergelijke uitgave met zich mee brengt zijn wij hen beiden zeer dankbaar. Het bestuur van de WPZ danken wij voor het edelmoedige gebaar deze belangrijke publicatie voor zijn rekening te nemen. Wij zijn er van overtuigd dat de WPZ de internationale wetenschappelijke gemeenschap met deze uitgave een grote dienst heeft bewezen

Adressen van de auteurs:

Dick Mol
Gudumholm 41
2133 HG Hoofddorp
e-mail: d.mol@mammuthus.org

Bernard Buigues
Cerpolex/Mammuthus
4, Passage de la Main d'Or
F-75011 Parijs
Frankrijk